

(อม.๔๙)

คำพิพากษาศาลชั้นอุทธรณ์

คดีหมายเลขดำที่ อม.อธ. ๑๑/๒๕๖๓

คดีหมายเลขแดงที่ อม.อธ. ๒๓/๒๕๖๓

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลฎีกา

วันที่ ๑๗ เดือน ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

ระหว่าง { คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง
นายเรืองยศ อินทรธรรม ผู้ถูกกล่าวหา

เรื่อง การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

ผู้ร้องอุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๙ เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒ องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์ รับวันที่ ๕ เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้วินิจฉัยว่า ผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ โดยมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้น กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ครั้งที่ ๑ และกรณีเข้ารับตำแหน่ง ครั้งที่ ๒ ในการดำรงตำแหน่ง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ขอให้ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่ง

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๒ ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในปัจจุบัน ห้ามมิให้ผู้ถูกกล่าวหา ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลฎีกา แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำวินิจฉัย กับลงโทษฐานเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ครั้งที่ ๑ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔, ๑๑๙

ผู้ถูกกล่าวหาให้การรับสารภาพ

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแล้ว พิพากษายกคำร้อง

ผู้ร้องอุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

พิเคราะห์คำร้องประกอบกับเอกสารตามคำร้อง คำให้การของผู้ถูกกล่าวหาและอุทธรณ์ของผู้ร้อง ตลอดจนคำแก้อุทธรณ์ของผู้ถูกกล่าวหาแล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นในชั้นนี้รับฟังเป็นยุติว่า ผู้ถูกกล่าวหา ได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๑ และพ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๕ ต่อมาวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๕ ผู้ถูกกล่าวหา ได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๒ โดยแถลงนโยบาย ต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดินเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ และดำรงตำแหน่งอยู่ จนถึงวันยื่นคำร้อง ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหา หยุดปฏิบัติหน้าที่นับแต่วันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นวันที่ศาลมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้พิจารณา ผู้ถูกกล่าวหายื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้ว เป็นเวลาหนึ่งปีในการดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๖ โดยไม่แสดงรายการเงินฝากธนาคารของผู้ถูกกล่าวหา ๒ บัญชี คู่สมรส ๑๐ บัญชี บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ๑ บัญชี ที่ดิน ๑ แปลง โรงเรือนและสิ่งปลูกสร้าง ๑ หลัง ยานพาหนะ ๑๔ คัน และรายการเงินเบิกเกินบัญชี ๒ บัญชี ต่อมาผู้ถูกกล่าวหายื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องกรณีเข้ารับตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๕ โดยไม่แสดงรายการเงินฝากธนาคารของผู้ถูกกล่าวหา ๒ บัญชี

คู่สมรส ๙ บัญชี บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ๑ บัญชี ที่ดิน ๑ แปลง ยานพาหนะ ๑๔ คัน รายการเงินเบิกเกินบัญชี ๑ บัญชี และเงินกู้ ๑ บัญชี

มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของผู้ร้องประการแรกว่า เมื่อความผิดฐานจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ กรณีเข้ารับตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๒ ขาดอายุความทางอาญาแล้ว จะนำมาตรการบังคับทางการเมืองมาใช้บังคับแก่ผู้ถูกกล่าวหาได้หรือไม่ ผู้ร้องอุทธรณ์ว่า การดำรงตำแหน่งทางการเมืองและการพ้นตำแหน่งทางการเมืองไม่ใช่สิทธิขั้นพื้นฐานที่ได้รับการรับรองไว้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ส่วนการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นมาตรการบังคับทางการเมืองที่แตกต่างจากโทษทางอาญาอย่างเด็ดขาดและบัญญัติขึ้นเพื่อบังคับมาตรการบังคับทางการเมืองเป็นหลักสำคัญ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เพียงแต่เปลี่ยนให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นศาลที่มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดคดีแทนศาลรัฐธรรมนูญเท่านั้น อีกทั้งโทษทางการเมืองหรือการพ้นจากการดำรงตำแหน่งทางการเมืองมิใช่กรณีที่สืบเนื่องมาจากการกระทำความผิดทางอาญา และการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือสิทธิเลือกตั้งก็ไม่ใช่เป็นเพียงโทษอุปการณหรือโทษข้างเคียงของโทษทางอาญา ทั้งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้บัญญัติมาตรการบังคับทางการเมืองและบทลงโทษทางอาญาแยกไว้คนละหมวดย่อมมีเจตนารมณ์แบ่งแยกออกจากกันอย่างชัดเจน ดังนั้น เมื่อมาตรการบังคับทางการเมืองไม่ใช่โทษทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ จึงไม่อาจนำเอาบทบัญญัติเรื่องอายุความมาใช้บังคับกับมาตรการบังคับทางการเมืองได้ นั้น องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์เห็นว่า การเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งและสิทธิเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑ หรือการห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองเป็นเวลาห้าปีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ถือเป็นมาตรการบังคับทางการเมืองซึ่งมีผลเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลในการแสดงออกในฐานะพลเมืองของรัฐอันสืบเนื่องมาจากการกระทำความผิดทางอาญา โดยศาลจะมีอำนาจบังคับใช้มาตรการดังกล่าวได้ก็ต่อเมื่อเป็นกรณีที่ศาลได้มีคำพิพากษาวินิจฉัยชี้ขาดว่าผู้นั้นจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการ

ทรัพย์สินและหนี้สินภายในเวลาที่กำหนด หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ดังที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๕ วรรคท้าย มาตราการบังคับทางการเมืองจึงเป็นผลสืบเนื่องมาจากการวินิจฉัยความรับผิดทางอาญาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๖๗ หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๑๙ จึงแสดงให้เห็นว่า มาตราการบังคับทางการเมืองรวมเป็นส่วนหนึ่งของคดีอาญาโดยไม่อาจแยกออกจากการวินิจฉัยความรับผิดทางอาญาได้ดังที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง ดังนั้น มาตราการบังคับทางการเมืองดังกล่าวแม้มิใช่โทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ เมื่อการกระทำอันเป็นความผิดในส่วนนี้เป็นอันขาดอายุความทางอาญาไปแล้ว และมีผลให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปโดยศาลไม่ได้วินิจฉัยข้อเท็จจริงว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดตามคำร้องหรือไม่ กรณีจึงไม่อาจนำมาตรการบังคับทางการเมืองมาใช้บังคับแก่ผู้ถูกกล่าวหาได้ ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัยมานั้นชอบแล้ว อุทธรณ์ของผู้ร้องข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

ปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของผู้ร้องประการสุดท้ายว่า ในส่วนความผิดฐานจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ กรณีพ้นจากตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๑ มาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี เมื่อผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ วรรคสอง แล้ว จะนำมาตรการบังคับทางการเมืองมาใช้บังคับแก่ผู้ถูกกล่าวหาได้หรือไม่ ผู้ร้องอุทธรณ์ว่า มาตรการบังคับทางการเมืองมิใช่โทษทางอาญา จึงไม่อาจนำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ มาใช้กับมาตรการบังคับทางการเมืองได้ นั้น องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์เห็นว่า เมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ไม่ได้บัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี อีกต่อไป ผู้ถูกกล่าวหาย่อมพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ วรรคสอง แม้มาตรการบังคับทางการเมืองดังกล่าวจะมีโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘

แต่เมื่อมาตรการบังคับทางการเมืองเป็นผลอันสืบเนื่องมาจากการกระทำความผิดทางอาญา กรณีย่อมไม่อาจนำมาตราการบังคับทางการเมืองมาใช้บังคับแก่ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดไปแล้วได้ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัยมานั้นชอบแล้ว อุทธรณ์ของผู้ร้องข้อนี้ฟังไม่ขึ้น อุทธรณ์ข้ออื่นของผู้ร้องไม่จำต้องวินิจฉัยเพราะไม่ทำให้ผลคดีเปลี่ยนแปลง

พิพากษายืน.

นายเสรี เพศประเสริฐ

นางนุจรินทร์ จันทรพรายศรี

นายจักร์ชัย เยพิทักษ์

นายแรงรณ ปริพนธ์พจนพิสุทธิ์

นายวงศ์พร จิระภาค

นายพันธุ์เลิศ บุญเลี้ยง

นายลาชิต ไชยอนงค์

นายวัฒนา วิทยกุล

นายอติคม อินทุภูติ